

HOMOFOBIE; SPEERPUNT VAN BELEID.

Door: Victor A.C. Remouchamps. Luitenant-kolonel der Artillerie (b.d.)

Militair en politiek analist

Inleiding

Hoewel delen van de samenleving homofobie vaak in verband brengen met de Islam, presenteert de Russische praktijk een volstrekt ander beeld. In het artikel "*Fascisme in Rusland*"¹ is aangekaart dat homofobie een van de hybride instrumenten in de gereedschapskist van Poetin is en de Russisch-Orthodoxe Kerk homofobie tot een van haar uitgangspunten heeft gemaakt. De homoseksuele medemens is in Rusland het wild waar met de zegen van de Orthodoxe Patriarch naar hartenlust op gejaagd mag en moet worden. Die jacht blijkt gelijksoortige karakteristieken te hebben als de recente aanslag op een uitgaansgelegenheid voor homoseksueel georiënteerde party-gangers in Orlando.

Heksenjacht in Rusland

Andrej Karmukhin met twee van zijn zoons bij ongereledheden bij een LGBT demonstratie

Gedreven door ultranationalistische argumenten wordt de Russische Kerk meegezogen in extreem nationalisme en archaische orthodoxe standpunten. De LGBT² gemeenschap die ook in de warme belangstelling staat van Islamitische extremisten, blijkt een belangrijk doelwit te zijn van het "*Patriarchaat van Moskou*" (een equivalent van de Russisch-Orthodoxe Kerk). Net als in Orlando vielen op 1 mei 2016 rechts-extremistische elementen een

homobar binnen. Bij die actie was ook een aantal iconen dragende vrouwen aanwezig, waardoor de indruk werd gewekt, dat het optreden van deze "bezorgde" gewelddadige meute de goedkeuring had van de Russisch-Orthodoxe Kerk en - door diens warme banden met het Kremlin - de Russische regering. Het gegeven dat politie bij die actie aanwezig was en zich afzijdig hield, heeft die indruk versterkt.

De overval op de homobar was echter niet de eerste en zal ook niet de laatste actie zijn gericht tegen de homoseksuele medemens. In de achterliggende maanden is een aantal LGBT-bijeenkomsten en demonstraties lastiggevallen door een club die zich "RONS" noemt (een Russische afkorting van "*Russische Nationale Unie*"³). Bij die aanvallen werden onder de enthousiaste menigte in habijt geklede Russisch-Orthodoxe priesters gesignaleerd, die iconen en spandoeken meedroegen met extremistische teksten.

¹ Carré #4, 2015.

² *Lesbian Gay Bisexual Transgender*

³ Een vereniging waarin nationaal-socialisten/nationaal-conservatieven en Russisch-Orthodoxe elementen zijn opgenomen.

Dat deze vredesevangelisten zich gedragen als de anders geklede actievoerders die geweld niet uit de weg gaan, is helaas geen nieuw fenomeen in de Russische samenleving. In 2007 moedigde een aantal priesters een bende vandalen aan om Roman Super, een bekende Russische journalist, te molesteren omdat hij een oorbel droeg.

In 2014 bleken grote delen van de Russische samenleving deze vorm van extremistische orthodoxie goed te keuren. Een mars rond de Christus de Verlosser kathedraal in Moskou, van meer dan 4000 in uniform geklede nationalist⁴ onder leiding van de extreem-rechtse zakenman Andrej Kormukhin, bevestigde die indruk. Die mars was bedoeld om het beleid van de Kerk en vooral diens Patriarch Kyrill op een herkenbare manier te ondersteunen.

Voorzichtige weerstand

Toch blijkt niet iedereen in Rusland een activistenrol van de Orthodoxe Kerk te omarmen. Nadat bekend was geworden dat het Moskouse stadsbestuur van plan was om op populaire locaties als openbare parken in en rond Moskou 200 nieuwe kerken te bouwen, resulteerde die informatie in gewelddadige protestacties van pro-Westerse activisten, journalisten, onafhankelijke middenstanders en mensenrechtenactivisten. Ook vertegenwoordigers van de LGBT-gemeenschap hadden zich onder demonstranten en protestanten gemengd.

Vermoedelijk had het gewelddadige karakter ook te maken met de manier waarop de bouw van die 200 gebedsplaatsen gefinancierd zou worden. Het geld was bijeengebracht door een stichting die zich het "*Moskouse Tempel Constructie Steunfonds*" noemde. In het bestuur daarvan zaten, naast Patriarch Kyrill, Sergej Bobianin, de burgemeester van Moskou, German Gref, het hoofd van de Russische SBER bank (Spaarbank), Alexey Miller, CEO van Gazprom, en Vladimir Potanin een van de rijkste mannen van Rusland. Allemaal lid van Putins berucht geworden *inner circle*. Het Moskouse stadsbestuur en die door het Kremlin gesteunde oligarchen werden verrast door de grote mate van agressiviteit tegen het plan en na maanden van relletjes, vechtpartijen en procederen besloot het stadsbestuur de plannen op te schorten totdat andere locaties zouden zijn gevonden.

De actie van drie Russische meisjes⁵ - leden van de punk rockband *Pussy Riot* - verwierf internationaal bekendheid. Door een protestlied te zingen in de "Christus Verlosser" Kathedraal in Moskou onderstreepten zij dat niet alle Russen instemden met het homofobe beleid van het Kremlin en de sterke vervlechting van Staat en Kerk. Hun arrestatie en veroordeling genereerden scherpe protesten uit het Westen en diplomatieke acties om het Kremlin op zijn schreden terug te doen keren.

Averechts resultaat

De aanwezigheid van LGBT-leden gaf ultrarechtse politici en organisaties de kans om de LGBT er van te beschuldigen die tempelopstanden te hebben geënceneerd en de oorzaak te zijn, dat de plannen van de "Tempelbouwers" werden opgeschort. Die beschuldiging is aanleiding geweest ongekend felle aanvallen te doen op iedereen die er van verdacht werd deel uit te maken van de LGBT-gemeenschap. De activisten die pamfletten uitdeelden met

⁴ Onder hen leden van ultrarechtse groeperingen zoals *Zwarte Honderd*, *Nationaal Socialistische Unie*, *Orthodoxe Unie*, *Unie van Orthodoxe vaandelragers*, *Kurvanovich groep* en *Slavische Unie*

⁵ Jekaterina Samutsjevitch, Naddexjda Tolonnikova, en Maria Aljochina.

de tekst *“Niet tevreden met het tempelproject? Dan naar de Gay parade!”*, maakten daarmee duidelijk dat de tegenstanders van het Tempel-plan zonder enige twijfel behoorden tot de LGBT-gemeenschap. Een ultrarechtse voorman benadrukte dat *“voorkomen moest worden dat onschuldige burgers werden gemolesteerd en de Kerk in een kwaad daglicht werd gesteld l.t.t. homoseksuelen”*, door activiteiten van de activisten van het Tempelproject.

Een lid van de LGBT gemeenschap wordt “terechtgewezen”.

De steeds manifester wordende protestacties van de LGBT-gemeenschap leidde in 2013 tot het aannemen van een wet die *propaganda van niet-traditionele relaties onder minderjarigen* strafbaar stelt. In de praktijk betekent het dat praten over homoseksualiteit in de aanwezigheid van minderjarigen of het dragen van uiterlijke kenmerken die verwijzen naar de LGBT-gemeenschap, zoals de regenboogvlag, strafbaar is. Ook voor niet-Russen. Een tweede gevolg van het optreden van de LGBT-leden, dat uitbundig wordt belicht in met veel misbaar vertoonde documentaires en andere televisie-uitzendingen, is het groeiende volume Russen dat aansluiting zoekt bij de Russisch-Orthodoxe kerk. Die zien de Kerk nog steeds als een veilige haven en een schild tegen Westerse verdorvenheid. (On)Bewust negeert de Rus en Russin in de straat, dat die Kerk als spreekbuis van het Kremlin functioneert waar een regering is gehuisvest, die een beleid propageert, gestoeld op *ationale verworvenheden* en *karakteristieken van de Russisch-Slavische etniciteit*, aangevuld met de belofte dat die *waarden met man en macht zullen worden beschermd*.

Naderend schisma?

Er zijn signalen zichtbaar dat het op termijn gedaan is met de leidende rol die het “Patriarchaat van Moskou” tot nu toe in de wereld van de Orthodoxe kerken speelt. Niet-Russische vertakkingen van de Orthodoxe Kerk verzetten zich steeds nadrukkelijker tegen de allesoverheersende invloed en macht van de Russische Kerk. De Oekraïense Orthodoxe Kerk, de Armeense Orthodoxe Kerk, de Syrische Orthodoxe Kerk, de Roemeense Orthodoxe Kerk en de Griekse Orthodoxe Kerk hebben allen te kennen gegeven dat ze de leidende rol van Patriarch Kyrill niet meer voetstoots accepteren. De Russisch-Orthodoxe Kerk moet door deze ‘interne’ weerstand vaststellen dat er een eind schijnt te komen aan de alles overheersende rol die Kyrill zelf binnen Oost Europa dacht te hebben.

Het gevolg is echter dat de Russisch-Orthodoxe Kerk haar verlies aan internationale status denkt te moeten compenseren door steeds meer op te schuiven naar extreme standpunten.